

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

HET DAGBOEK VAN EEN KAMERMEISJE

Monoloog voor een dame

door

Willem Laroy

Naar de roman van Octave Mirbeau

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2014
Nr.1512

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *HET DAGBOEK VAN EEN KAMERMEISJE* op te voeren moet de naam van auteur *WILLEM LAROY* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© 1985 Toneelfonds J. Janssens/Willem Laroy
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In deze bewerking van " Het dagboek van een kamermeisje " van Octave Mirbeau, hebben wij niet zozeer getracht de faites et gestes te tekenen van het Parijs, anno 1900 in bepaalde milieus, dan wel de achtergronden waarop deze gebeurtenissen zich afspelen, om ze zó deels te verklaren.

De morele decadentie van de zogenaamde " betere " standen, door de geschiedenis vervaagd, wordt hier niet gecamoufleerd. Integendeel.

Bovendien hebben wij getracht om, vanuit de jeugd van het kamermeisje Célestine en vanuit haar verschillende ervaringen met die talrijke mevrouwtjes en meeneertjes en ook met haar collega's, aan te tonen, hoé zij ertoe komt later met Joseph te trouwen.

Van Joseph zegt ze dat hij ondoorgrondelijk is, maar zij zelf is vaak een vat vol tegenstrijdigheden, met deze duidelijkheid dat ze er zichzelf bewust van is.

Célestine weet maar al te goed wat ze waard is en waartoe ze in staat is... maar er staan dikwijls obstakels in de weg... en dan rest haar niets anders dan een zekere middenweg te zoeken om een min of meer menselijk bestaan te leiden.

Wij zijn er ons degelijk van bewust dat het voor de actrice een verdomd moeilijke en zware opgave inhoudt deze rol te spelen. Maar wij hebben vanuit onze ervaring als acteur en later als regisseur ervoor ge-

zorgd, dat er voldoende adempauzes en ontspanningsmomenten in deze bewerking werden ingebouwd, waardoor de zeer zware geestelijke maar ook lichamelijke inspanning mogelijk wordt.

Célestine draagt de klassieke kledij van een kamermeisje anno 1900. Het decor is uiterst sober, de belichting en de onmisbare muziek zijn aangepast.

Vermijd absoluut overtolligheden die Célestine te veel van de voorgrond wegnemen. Integendeel. In deze bewerking krijgt de actrice heel vaak de kans om zich rechtstreeks tot het publiek te wenden en zelfs om er zich tussen te bewegen. Een miniatuur teater heeft hiertoe de ideale ruimte. Dit zal er zeker toe bijdragen, het publiek het nauwst bij het gebeuren te betrekken en het te ontroeren met deze " Hemelse " Célestine.

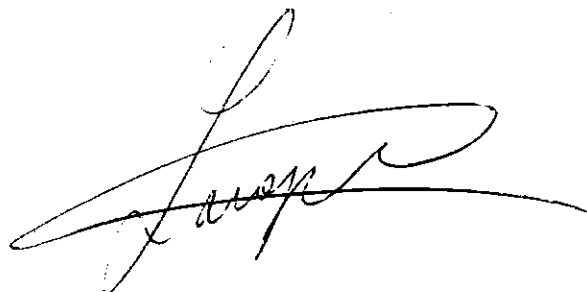
Vier mensen zijn wij zeer erkentelijk:

- Dhr. RUDY GELDHOF, directeur van " De Kelk " te Brugge, die ons op de mogelijkheid wees om deze roman van Octave Mirbeau voor het toneel te bewerken.

- Mevr. LIEVE VANDORMAEL, actrice bij de V.N.V.T.K.-T.M.T. te Tienen, die dit stuk in première brengt en aan wiens verbale en expressieve kracht wij tijdens de bewerking steeds hebben gedacht.

- Dhr. Dr. PAUL KEMPENEERS uit Tienen, die de tekst heeft nagelezen en er een paar schabouwelijke fouten in heeft aangestipt.

- Dhr. MAURITS DELMOTTE, erevoorzitter van de V.N.V.T.K.-
T.M.T. te Tienen, aan wie wij, in zeer grote vriendschap,
dit werk opdragen.

Willem Laroy 18 augustus 1983

Dit stuk werd voor het eerst te Tienen gespeeld op:
13, 14, 27, 28 januari, 17, 18, 24, 25 februari,
9, 10 maart 1984 in het T.M.T. 't Koelieske
Broekstraat 48, te Tienen.

HET DAGBOEK VAN EEN KAMERMEISJE

OCTAVE MIRBEAU

Voor het toneel bewerkt in vrije vertaling door

WILLEM LAROY

Juli en augustus 1983

INHOUD:

- 6 - 12 De laarsjes van meneer Rabour.
13 - 16 De jeugd van Célestine.
17 - 22 De dood van meneer Georges.
23 - 25 Mevrouw Lanlaire, een echte teef.
26 - 29 Meneer Lanlaire en de biecht van mevrouw.
30 - 32 Joseph en Marianne, twee primairen.
33 - 35 In de rue Lincoln
36 - 38 Joseph, een echte antisemiet.
39 - 41 De kleine, arme Claire.
42 - 50 Meneer Xavier, een kleine rotzak.

PAUZE

- 51 - 53 Joseph en de gans.
54 - 57 Joseph en het cafeetje.
58 - 63 Cléclé en Louise.
64 - 68 Joseph, die éne duivel.
69 - 72 Het zilverwerk van de Lanlaires.
73 - 76 In het cafeetje te Gerbourg.

Vandaag, veertien september, om drie uur in de namiddag ben ik aangekomen op de plaats van mijn nieuwe betrekking. Het weer was zacht, met een grijze hemel en lichte regen.

Enfin, nu zit ik in Normandië, in Mesnil-Roy. Dat moet nu zowat mijn twaalftde betrekking zijn in twee jaar... God, God... en dan spreek ik niet over de jaren daarvoor. Het is totaal onbegonnen werk en zeker verloren moeite dit allemaal op te zoeken, trouwens, wie heeft daar wat aan? Maar ik kan er mij wel op beroemen - en niet zo'n klein beetje - heel wat pompeuze interieurs, valse smoelen en verdorven zielen te hebben gezien... en dat zal nog zo rap niet gedaan zijn.

Sjonge, wat ben ik op een duizelingwekkende manier van hier naar daar getold: van huizen naar bureaus en van bureaus naar huizen, van het Bois de Boulogne naar de Bastille, van de Sterrenwacht naar Montmartre, van de Ternes naar de Gobelins zonder enige vaste hoop.

En dan komt er nog bij dat het de dag van vandaag niet zo best meevalt om het de heren naar hun zin te maken. Wat een smeerlappen! Het is niet te geloven.

Het landgoed van mijn nieuwe meesteres ligt hier niet ver af, Le Prieuré heet het. Daar zal ik dan wonen en meer weet ik ook niet.

Het zint mij niet, ik ben zenuwachtig en het spijt me nu al dat ik naar dit boerengat van de provincie gekomen ben.

Veel zal hier niet te beleven vallen, zeker niet veel goeds... wel, verveling, verdomde verveling. Dat is duidelijk ons voorrecht.

Vroeger ben ik nóg in de provincie geweest, vier jaar geleden had ik er een baantje. En wat voor een! Ik herinner het me nog, net alsof het gisteren is gebeurd, tot in de schuinste détails.

Ik heb mij voorgenomen alles te zeggen zoals het echt is geweest, zonder iets te verdoezelen; niets van de anderen en niets van mezelf.

De eerlijkheid en de oprechtheid die er in mij leeft, zal ik gebruiken om de valse sluiers van al die schone zieltjes af te rukken en ze te tonen zoals ze zijn, open en bloot, en om je de sterke geur van de uitwasemingen van hun bederf te laten ruiken.

Een vette gouvernante in Parijs had mij op een uitbestedingsbureau er toe gedwongen om kamer-meisje te worden bij meneer Rabour in Touraine. Meneer Rabour... ochgod... daar stond hij voor me in zijn salon. Wat een koddig kereltje, en wat had hij een pret! Stel je voor: een klein oud mannetje, glad geschoren en helemaal rose, net een opgedirkte vrouw. Hij stond nog stevig en recht op zijn benen. Als hij liep leek hij net een sprinkhaantje, hij huppelde in het rond. Echt waar, schattig en beminnelijk was hij. Hij wipte naar me toe en vroeg beleefd, heel beleefd:

" Hoe heet je, lief kind?"

" Célestine, meneer."

" Célestine, Célestine..." zong hij...

" Potferkoffie, een mooie naam, een heel mooie naam, maar toch te lang kindje, veel te lang kindje. Ik zal je Marie noemen. Is dat goed? Ja, dat is goed. Marie is toch ook een mooie naam en veel korter. Trouwens al mij kamer-meisjes heb ik Marie genoemd. Voor niemand wil ik dit veranderen. Vind je het goed, lief kind? Marie dus."

- Kijk, zo gaat dat... ze hebben allemaal zo'n gekke manie om je nooit met je echte naam te noemen.

Trouwens ik heb alle namen van de kalender

reeds gehad. Ik verwonderde mij over meneer Rabour dus helemaal niet. Toen drong hij nog even aan.

" Dus, als jij het goed vindt, noem ik je Marie. Is dat afgesproken?"

" Zeker wel, meneer!"

" Zie je wel, zie je wel, een mooi meisje, een lief kind met een goed karakter. Mooi zo, mooi zo!"

Toen keek hij naar mijn laarsjes, eigenlijk had hij er de hele tijd reeds naar gekeken, niet zozeer naar mij. Hij had mij niet uitgetrokken met zijn ogen zoals de meeste mannen dat toch doen. Hardnekkig bleven zijn blikken op mijn laarsjes gevestigd. Met een vreemde schittering in zijn ogen vroeg hij:

" Heb je ook nog andere?"

" Andere namen, meneer?"

" Neen kindje, andere laarsjes?" en als een kater likte hij met zijn dunne, spitse tong langs zijn lippen.

" Ja meneer, die heb ik."

" Gelakte?"

" Ja, meneer."

" Heel, heel mooi gelakt?"

" O ja, meneer."

" Mooi zo, mooi zo. Heb je er ook van geel leder?"

" Nee, meneer."

" Die moet je hebben, ik geef je er."

" O, dank u wel, meneer."

" Mooi zo, mooi zo. En zwijg nu maar."

Zijn ogen werden troebel, hij werd rood van opwinding. Hij begon hevig te zweten en te trillen. Ik werd bang, ik wilde schreeuwen, ik dacht dat hij flauw zou vallen, maar de crisis ging over en na een paar minuten, met het schuimend speeksel nog in zijn mondhoeken, zei hij heel rustig:

" Dat was niets, dat is al weer over. Je moet me begrijpen kindje, ik ben een beetje maniakaal. Dat mag toch op mijn leeftijd, niet? Ik wil niet dat je zelf je laarsjes poetst. Ik heb zeer veel eerbied voor de vrouwen, Marie, en daarom zal ik je laarsjes poetsen, je kleine laarsjes, je lieve kleine laarsjes.

Luister goed... elke avond moet je, voor je gaat slapen, je laarsjes op mijn kamer brengen en op een tafeltje naast mijn bed zetten... en elke morgen als je het raam bij me opent, neem je ze weer mee, je kleine, je lieve kleine laarsjes. Het is toch niets bijzonders wat ik je vraag, het is tenslotte toch iets heel natuurlijks... en als je heel lief bent en erg gehoorzaam, dan zal ik je vaak cadeautjes geven..De goevernante zal je elke maand je loon geven... maar ik, Marie, ik zal je cadeautjes geven... En wat wil ik daarvoor van jou? Zie je wel, dat is toch niets buitengewoons - Lieve God - is dat iets buitengewoons?"

Meneer werd vuurrood en begon weer te trillen.

" Mijn God, Marie, waarom zeg je niets. Zeg toch iets Marie. Waarom blijf je staan? Waarom loop je niet een beetje, zo een beetje heen en weer, dan kan ik ze zien bewegen, dan kan ik ze zien bewegen, je kleine, lieve laarsjes."

Hij viel op zijn knieën, kuste mijn laarsjes, streelde ze, kneedde ze en begon ze koortsachtig los te rijgen, en terwijl hij ze kuste, kneedde en streelde, smeekte hij: " Oh Marie, Marie, je laarsjes, je lieve, kleine laarsjes, geef ze me onmiddellijk, onmiddellijk, ik wil ze, nu onmiddellijk... geef ze me!"

Ik stond aan de grond genageld, verbijsterd, sprakeloos. Ik dacht dat ik droomde...

En ik zag meneers bloeddoorlopen ogen en zijn schuimbekkende mond.

Toen nam hij mijn laarsjes en sloot er zich twee uur lang mee op in zijn kamer.

" Weet je, Marie," zei de gouvernante, terwijl ze mij het huis liet zien. " Je bevalt meneer buitengewoon, zorg er voor dat het zo blijft, je hebt hier een goeie betrekking..."

... Vier dagen later ging ik op het gewone uur de ramen open zetten in de kamer van meneer. Goeie genade - stel je voor - ik viel bijna flauw van de schrik: Meneer, meneer Rabour lag dood op zijn bed, languit op zijn rug, helemaal naakt. Hij was koud en stijf.

Een doodstrijd zal hij niet gehad hebben want de dekens en de lakens lagen niet door elkaar.

Geen gevecht was er geweest, geen verkrampste handen die probeerden de dood te wurgen.

Het was alsof hij sliep maar hij was paars, afschuwelijk paars, smerig paars, paarsblauw zoals de eierplant.

En tussen zijn tanden, die vastbeten als een metalen klem, zat één van mijn laarsjes.

Ik weet het... ik ben geen heilig nummer... ik heb heel wat mannen gehad en uit ervaring ken ik alle vuiligheid en smeerlapperij die zij bedrijven. Maar een man als meneer Rabour? Nou vraag ik je, is het niet gek dat er zo'n mannen bestaan? Waar halen ze het in hun hoofd terwijl het zo simpel is, zo eenvoudig, zo goed om mekaar op een gewone, leuke wijze lief te hebben, zoals ieder van ons?

Ja, dat was in de provincie, vier jaar geleden, en nu ben ik er terug. Ik denk niet dat me hier zoiets zal overkomen. Hier zijn de mensen anders... maar beter? Of erger?

Daar weet ik nu nog niets van.

Voor ik naar Le Prieuré ga, moet je weten waar ik vandaan kom, neen, nu niet, nu kom ik uit Parijs, dat heb ik je al verteld, maar waar ik geboren ben, waar ik kind was en zo, en welke spelletjes ik er leerde.

Mijn moeder is dood. Tien dagen geleden kwam er een brief. Ik heb van haar niets anders dan slaag gekregen en toch heb ik gehuild, gehuild, gehuild...

Ik wou naar Audierne gaan, waar ik geboren ben en mijn moeder... maar Audierne is zo ver en geld heb ik niet. En dan... waar was dat goed voor?

Mijn broer dient op een staatsboot, ik denk ergens in China. En mijn zuster Louise? Ik weet niet eens waar ze woont. Misschien is mijn broer wel dood en mijn zus ook. Ik weet helemaal niets.

Nu is ook mijn moeder dood. Ach, ik ben zo ongelukkig geweest bij haar. Zij was altijd stomdronken... maar nu heb ik verdriet en ik voel mij eenzamer dan ooit tevoren.

Al de dagen van mijn jeugd komen mij bijzonder scherp voor de geest, al die wezens, al die dingen.

Op een nacht, ik was nog heel klein, werden wij gewekt door de hoorn van de reddingsboot... O, wat was dat luguber! En het fluiten van de wind en de orkaan.

" O heilige Maagd, o lieve Jezus! " huilden de mensen... en mijn moeder schreeuwde ook: " O heilige Maagd, o lieve Jezus! " En ze liep met

mij langs het pad om de inham. Over de aarde en over de zee was het zwart, inktzwart en door die duistere muur brak het schijnsel van de vuurtoren en verlichtte van tijd tot tijd de enorm beukende en zich huizenhoog verheffende golven en het witte schuim.

En toen zag ik mijn vader; een vreselijk lang, naakt lijk, helemaal stijf, met verbrijzeld gezicht, zijn lichaam overdekt met bloedige littekens, gekneusd en vol blauwe plekken.

Man dan af begon mijn moeder te drinken, te drinken... En toen ze dronken was, begon ze te schreeuwen en ons te slaan, altijd maar slaan!

Ik liep weg van huis en zwierf overal rond.

Of ik haalde stiekem streken uit met jongetjes in een zandkuil. En 's avonds vond ik mijn moeder languit op de stenen vloer, de mond vol braaksel, een gebroken fles in de hand.

Als ze wakker werd, overviel haar een waanzinnige vernielzucht. Ze sleurde mij uit bed, trapte me, schopte mij tussen de stoelen door en schreeuwde: " Op je lazer moet je krijgen, op je lazer moet je hebben! " O, ik dacht dat ik doodging.

En al die vreemde mannen die over de dorpel kwamen... matrozen, ieder uur een andere, die met moeder naar boven trok en dan hoorde je soms worstelen en luide kreten slaken en dikwijls kwam de politie en die nam moeder mee.